

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

NYHETSBREV JULI 2015

GJENÅPNING AV LANDSKAPET I STEINSVIKA - BEITE OG NÆR 100 FUGLEARTER

Steinsvika sett fra Loreåsen, før og etter rydding. Foto 2009: Alfred de Haas, foto 2014: Oskar Puschmann

Gudmund Bakke

Da Steinssletta kulturlandskap i Buskerud begynte arbeidet i 2009, ble rydding av gamle og gjengrodde beitearealer i Steinsvika valgt som første hovedprosjekt. I vika var det strandengbeiter fram til rundt 1950. Grunneierutvalget engasjerte Viken Skog til å fjerne kratt og busker, og i juni 2010 var beitedyr på plass (skotsk høylandsfe, mohairgeiter og nærmere 150 sauer).

Steinsvika har i mange år vært kjent som en betydningsfull lokalitet for våtmarksfugl. Et av målene for skjøtselen var å gjenskape raste-, beite- og hekkeplasser for fugl knyttet til strandeng. I april 2011 ble Norsk Ornitologisk

Forenings lokallag i Hole og Ringerike engasjert til å registrere fuglelivet i Steinsvika. Høsten 2011 var det påvist i alt 91 ulike fuglearter, hvorav 18 rødlistede.

Ornitologene var først redde for at stedegne arter ville få dårligere kår når så mye av vegetasjonen ble borte. Man hadde ikke en tilsvarende kartlegging av fuglelivet i vika før skjøtselstiltakene å sammenlikne med. Enkelte arter, som nattergal, er blitt skadelidende av ryddingen. Men ut i fra generell kunnskap kunne man fastslå at mange arter tilknyttet åpent terreng, fikk bedre betingelser etter skjøtselstiltakene. Trane, storspove og vipe er jevnlig å se.

FRILUFTSLIVETS ÅR I MØRE OG ROMSDAL: FJELLGARDANE OG SETERDALANE I ØVRE SUNNDAL LEGG TIL RETTE FOR TURISTTRAFIKKEN I ÅMOTAN

Byrge Fitje, FM Møre og Romsdal

I Åmotan møtest fire store elvar i eit storslagent ravinelandskap, lokalt kalt Grøvu. Tre fossar kastar seg ut i avgrunnen - Svøufallet 156 m, Reppfallet 200 m og Lendalsfallet 140 m.

Gjøra bygdeutvikling har oppretta ei arbeidsgruppe som skal arbeide for å styre, sikre og utnytte betre den turiststraumen som allereie kjem til Åmotan. Det er behov for å fornye og sikre bruene, gje aktuell informasjon til turistane og sikre og merke stiane. Om lag 5000 - 6000 personar går årleg gjennom området. Dei fleste er utlendingar, og no er det ikkje informasjon til turistane utanom sjølve merkinga av stiane.

Fagfolk har utarbeidd tekstar til nye informasjonsskilt på norsk og engelsk med figurar og bilete. Geolog Even Vie har skrive om avsmeltingshistoria. Biolog John Bjarne Jordal har skrive om planteliv på innmark og utmark og om fuglelivet. Miljøvernavinga ved fylkesmannen

skal skrive om dyrelivet og om dei tilgrensande nasjonalparkane og landskapsvernområdet. Lokale kjentfolk har skrive om landskapet og om kulturhistoria. Skilta vert finansiert av midlar frå *Utvalde kulturlandskap*.

For å krysse elvane nede i Juvet må ein over to hengebruer. Bruene er frå 1970-talet, er no i sterkt forfall og skal erstattast med nye. Sikkerheit ved kryssing av elvane er svært viktig. Det er engasjert fagfolk til planlegging og gjennomføring av arbeida. Kostnadsoverslaget er på 400 000 kr. Finansieringa er eit spleiselag mellom *Utvalde kulturlandskap*, nasjonalparkstyret, fylkeskommunen og kommunen, i tillegg til lokal eigeninnsats og dugnad.

Vi håpar arbeida vert gjennomført i sommar slik det er planlagt. Dette vil ha stor betydning for friluftslivet.

Jenstad. Mange av turistane startar turen her.
Foto: Byrge Fitje

Juven der elvane møtest i Åmotan.
Bruene er heilt nede i juvet. Foto: Byrge Fitje

DET SATSES I SETERDALENE I BUDALEN

Laila Marie Sorte, FM Sør-Trøndelag

Kulturlandskapsverdiene i Seterdalene i Budalen er helt avhengig av fortsatt setring og beiting. Som ellers i Sør-Trøndelag har antall setre gått ned, til tross for stor økning i tilskuddsmidlene til setring. Mens det var 19 setre med melkeproduksjon da området fikk status som utvalgt kulturlandskap, er det i dag 11. Derfor er det svært gledelig at det i sommer er to som reetablerer seterdrift med melkeproduksjon!

Odd Harry Buseth og Geir Storli har valgt å starte opp med melkeseterdrift. Begge har deltatt på fellesetere i en årrekke. Fellesetere ble etablert tidlig på 70-tallet, så det er lenge siden disse brukene har drevet enkeltsetring. Flere forhold ligger bak ønsket om reetablering av seterdrift: Det er mangel på beiteressurser i heimemarka, og forholdene er godt tilrettelagt for beiting i seterdalene, med sperregjerder mot bebyggelsen og tilgang på gode beiter. Odd Harry har bygd helt nytt seterfjøs og Geir får leie et seterfjøs bygd i 1994 fra ei naboseter. Forholdene ligger godt til rette for positiv oppstart og langsiktig drift. Forhåpentligvis vil dette inspirere flere til å starte med setring, både innen det utvalgte området og ellers.

Antall dyr på utmarksbeite er omtrent det samme i dag som da området ble utvalgt, med en viss forskyvning fra storfe til sau. Det er nå oppsving i saueholdet i dalene. En av de eldre sauebrukerne som sluttet for noen år siden, Even Indseth, har kjøpt seg sau og vil starte opp igjen. Unge Magnus Nideng fra nabokommunen brukte konfirmasjonspengene sine på kjøp av sau i 2013-2014, og har vel 70 vinterfôra sau nå, som beiter i det utvalgte området. Sauebesetninger kommer også fra rovdyrutsatte områder i Hedmark. Totalt kommer 10 sauebesetninger utenfra.

Endal beitelag vil i sommer ha om lag 3400 sau på beite i Endalen, den ene av de to seterdalene. Dette er nærmest en dobling av sauetallet på få år. Også i den andre dalen, Synnerdalen, er tallet økende. Tilskudd gjennom *Utvalgte kulturlandskaper* er trolig en medvirkende årsak til den positive utviklingen. Statusen er viktig både for drift, skjøtsel, formidling og tilrettelegging for allmennheten i området.

Seterdalene i Budalen 2010. Foto © Erik Stenvik

Ved hjelp av setertilskudd starter Geir Storli opp med seterdrift i sommer. Foto: Aril Røttum

Det er svært stor aktivitet i beitelagene i Seterdalene i Budalen, og samarbeidet om blant annet sankning betyr mye for saueholderne. Her sankebuva til Endal beitelag. Foto: Aril Røttum

TILSTANDSVURDERING AV BIOLOGISKE VERDIER I NASJONALT VERDIFULLE KULTURLANDSKAP

I 1994 kom sluttrapporten for kartleggingsprosjektet *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap*, som ble valgt ut på grunnlag av både kulturhistoriske og biologiske verdier. Så godt som alle de utvalgte kulturlandskapene i jordbruket er på listen over de 112 Nasjonalt verdifulle kulturlandskapene som ble utpekt i dette arbeidet.

I svært mange av de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene har det ikke vært gjennomført nye registreringer siden 1994, og statusen til mange områder i dag er ukjent. Miljødirektoratet gjennomfører derfor i 2015 en tilstandsvurdering av de biologiske verdiene i 40 områder. På bakgrunn av besøk i områdene skal kartleggerne vurdere om områdene fremdeles har nasjonal verdi, innhente informasjon om dagens drift, og foreslå nye avgrensninger dersom det er grunnlag for det. I de samme områdene skal tilstanden til kartlagte naturtyper vurderes.

FORSKRIFT OM TILSKUDD TIL SPESEIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL-FORSKRIFTEN) ER ENDRET FRA 2015

Stortinget vedtok i 2014 nye føringer for SMIL. Som følge av dette fastsatte Landbruks- og matdepartementet endringer i SMIL-forskriften fra 2015. Søkere må nå fylle vilkårene i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (PT-forskriften) §§ 2 og 4 for å søke SMIL-midler. Fra 2015 er det derfor bare foretak som driver jordbruksproduksjon på en eller flere landbrukseiendommer, og fyller miljøvilkårene i PT-forskriften, som kan søke om SMIL-midler.

Endret forskrift, nytt rundskriv og søknadskjema får du ved å henvende deg til kommunen. Du finner det også på Landbruksdirektoratets nettsider, www.landbruksdirektoratet.no

Grensene til de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene er ikke nødvendigvis sammenfallende med de utvalgte kulturlandskapene. Viktigste årsak til dette er at avgrensingen av de utvalgte kulturlandskapene bygger på flere kriterier enn forekomst av verdier, f.eks. aktiv jordbruksdrift.

Sluttrapporten for Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/Publikasjoner-fra-DirNat/Oppdragsrapporter/Verdifulle-kulturlandskap-i-Norge/>

Mer informasjon om nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Kulturlandskap/Nasjonalt-registrering-av-verdifulle-kulturlandskap/>

FELLES REGELVERK FOR SATSINGER I JORDBRUKETS KULTURLANDSKAP I 2016

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvsatsingen i Vestnorsk Fjordlandskap og Vegaøyan er begge rettet mot å ivareta kulturhistoriske og biologiske verdier i jordbrukets kulturlandskap. Begge er fellessatsinger mellom Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

For å sikre en god fremtidig forvaltning ble det i jordbruksoppgjøret 2015 bestemt at det skal utarbeides et felles regelverk for disse ordningene fra 2016. Formålet med satsingene vil være uendret. I utformingen av nytt felles regelverk for begge satsingene vil suksessfaktorer i dagens forvaltningsmodell videreføres. Tydelige mål for områdene vil bli sentralt, og innholdet i dagens forvaltningsplaner, skjøtselplaner og frivillige avtaler som er utarbeidet i områdene vil tillegges stor vekt.

Arbeidet med regelverket vil starte opp til høsten og vi vil komme med mer informasjon etter hvert.

FOTOGRAFERING SOMMEREN 2015

I sommer får Vestfold, Telemark, Vest-Agder og Nordland (Blomsøy-Hestøy og Skåvær) besøk av Oskar Puschmann fra Skog og landskap. Vi understreker igjen hvor viktig det er at han får bilder skannet i høy oppløsning i god tid før besøket. Det er også viktig at kjentfolk stiller som guider når bildene skal refotograferes!

LANDSKAPSKONFERANSEN CHERISCAPE

I mai var Norge vertskap for en europeisk landskapskonferanse, arrangert av Norsk institutt for kulturminneforskning og Bioforsk. Konferansen var en av fem tverrfaglige konferanser som det internasjonale nettverket CHerIScape (Cultural Heritage in Landscape) står for i tidsrommet 2014-16. Nettverket tar opp ulike tema knyttet til sammenhengen mellom landskap og kulturarv, særlig forankret i Den europeiske landskapskonvensjonen (2000) og Faro-konvensjonen om kulturminnens rolle i samfunnet (2005). Tema i mai var *Landscape as Community*. Sekretariatet hadde laget en poster om *Utvalgte kulturlandskap* til konferansen. Det var stor interesse for satsingen fra andre europeiske land.

Les mer om prosjektet her:

<http://www.cheriscape.ugent.be/>

MILJØVIRKEMIDLENE OVER JORDBRUKSAVTALEN ER GJENNOMGÅTT

Ved fjorårets jordbruksoppgjør ble det bestemt å gjennomføre en helhetlig gjennomgang av miljøordningene før jordbruksforhandlingene 2015. Mandatet for den partssammensatte arbeidsgruppa var målretting og forenkling, reduksjon av antall ordninger og økt formålseffektivitet. Arbeidsgruppa besto av Landbruks- og matdepartementet (LMD), Finansdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. I sekretariatet deltok Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet, Riksantikvaren og LMD. Rapporten ble levert i februar. Den inneholder blant annet gjennomgang av ulike miljømål, miljøtema og tilstand, erfaringer og effekter av gjeldende virkemidler og beskrivelse av jordbrukets sektoransvar for miljø.

I vurderingen av *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket* bemerket gruppa at ordningen er arbeidskrevende, men spisset og målrettet, med godt sektorsamarbeid og god måloppnåelse. Gruppa anbefalte noen endringer både på kort og lang sikt. Av forslagene på kort sikt, er samordningen mellom to verdensarvområder og *Utvalgte kulturlandskap* (se egen sak).

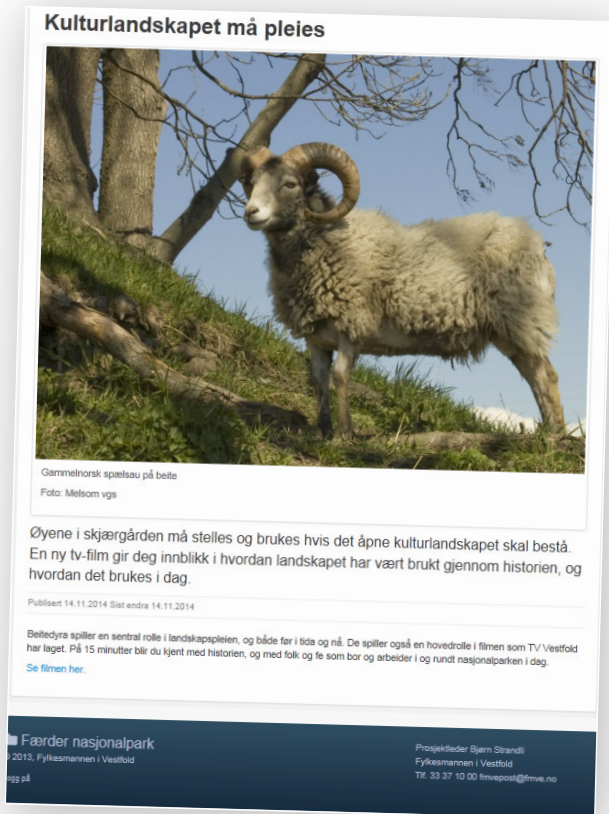

At gruppa valgte collagen fra *Utvalgte kulturlandskap* som forsidebilde, får vi ta som en fjær i hatten! Se hele rapporten her: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/helhetlig-gjennomgang-av-miljovirkemidler-i-jordbrukspolitikken/id2397088/>

Nytt fra områdene

SKJÆRGÅRDEN ØST FOR NØTTERØY OG TJØME, VESTFOLD

FILM OM KULTURLANDSKAPET

Fra Fylkesmannen i Vestfold sin nettside om Færder nasjonalpark

Med støtte av midler fra Færder nasjonalpark blir det laget temafilmer fra nasjonalparken. Høsten 2014 var filmen om kulturlandskapet klar. Filmen er tatt opp i det utvalgte kulturlandskapet og følger gårdbrukerne på Søndre Årø Gård med frakt av ammeku i skjærgården, og Preben Fossaas fra Hauan Gård som setter ut Gammalnorsk spælsau på øyene.

Filmen er på 15 min og er laget av TV-Vestfold. Den kan ses her:

<http://prosjekt.fylkesmannen.no/faerdernasjonalpark/Nyheter/Kulturlandskapet-ma-pleies/>

KULTURLANDSKAPSSKOLEN 2015

Foto: Oslofjorden Friluftsråd

Kursene i 2014 ble omtalt i forrige nyhetsbrev. I 2015 er tilbudet utvidet til 12 kurs Oslofjordområdet. Formålet med kulturlandskapsskolen er å gi undervisning til grunneiere og alle andre interessenter om historiske kulturlandskap, istandsetting og skjøtsel. Målet er å skape et fagmiljø og nettverk knyttet til Færder nasjonalpark, Utvalgt kulturlandskap i Vestfold og regionen for øvrig. Sekretariat og arrangør er Oslofjordens Friluftsråd.

Se årets kurstilbud her:

http://www.oslofjorden.org/portal/page/portal/of/artikkel?displaypage=TRUE&element_id=9568269

ENGAN- ØRNES OG KJELVIK, NORDLAND

NY PLAN FOR FERDSEL OG FORMIDLING
STYRKER ARBEIDET MED NÆRINGSUTVIKLING

Engan 2013. Foto: Oskar Puschmann

Planen ble ferdig sist vinter og er utarbeidet av arkitektfirma Helt Grønn AS, i nært samarbeid med kommunen, ei lokal arbeidsgruppe og Nordlandsmuseet. Den legger hovedvekt på de besøkendes perspektiv og mulighet til å oppleve og ferdes i kulturlandskapet.

Samtidig har planen et våkent blick på behovene til grunneiere, beboere og drivere, muligheter som kan oppstå i møtet med flere besøkende og forslag til utvikling av vertskapsrollen og ny næringsaktivitet. Den ser på hvordan det framtidige besøksenteret på Engan grendehus (gamle Engan skole) kan fungere i forhold til ferdselen. Dette bygget er istandsatt bl.a. ved hjelp av SMIL og midler fra *Utvalgte kulturlandskap*. Traseer for ferdsel foreslås tilrettelagt og skiltet på 4 ulike nivå, fra bygdeveien gjennom Engan-Ørnes til stier i mer ulendt terreng. Samtidig synliggjør planen hvilke aktiviteter som kan utvikles i tilknytning til disse veiene og stiene.

SKEI, NORD-TRØNDELAG

STUDENTOPPGÅVE FRÅ DET UTVALDE
KULTURLANDSKAPET

Bachelorstudentane Trine Rennan (t.v.) og Dina Arnøy (t.h.) på besøk hos bonde og veterinær Tone Rennemo for å diskutere kvigebeiting i Skeisneset på Leka. Foto: Anders Mona, FM Nord Trøndelag

Studentane Dina Arnøy og Trine Rennan ved Høgskulen i Nord-Trøndelag skal ha kvigebeitinga i Skeisneset i Skei som tema for si bacheloroppgåve neste år. Stina og Dina har saman med fylkesmannen og kommunen hatt møte med dei tre brukarane som i dag beiter med kviger her. Brukarane har tilvekstdata frå siste 15 år på dei 30-60 kvigene som beiter i Skeisneset. Studentane har difor eit relativt stort datamateriale når dei skal vurdere om tilveksten er god nok og sjå på om det er samanheng mellom tilveksten hos kvigene og produksjonen når dei vart mjølkekyr.

Etter at Skei vart utvald kulturlandskap er det gjort eit stort arbeid med hogst og rydding for å ta vare på og få tilbake kystlyngheia i Skeisneset, som er på ca 3000 dekar. I 2011 vart det òg starta opp igjen med utgangarsau. I dag beiter 150 utgangarsau arealet om vinteren, 250 inkludert lamma om sommaren. Fylkesmannen syns det er svært positivt at satsinga på *Utvalde kulturlandskap* kan brukast til studentoppgåver. Det skal bli spennande å sjå resultatata til neste vår. Hege Overrein ved Høgskulen i Nord-Trøndelag syns det er bra at ein kan få til slike oppgåver frå den praktiske produksjonen, som òg kan bli nyttig for bonden. Høgskulen ønskjer meir samarbeid med Fylkesmannen om studentoppgåver frå *Utvalde kulturlandskap*. Her er det fleire tema som kan vera aktuelt å sjå på.

HODDEVIK-LISET, SOGN OG FJORDANE

HODDEVIKA GRUNNEIGARLAG ARRANGERER ATTRAKTIVT KURS I TØRRMURING!

Hoddevika grunneigarlag, her ved leiar Sverre Hoddevik og Grete Hoddevik, har teke initiativ til kurset i tørrmuring. Foto: Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

I august arrangerer Hoddevik grunneigarlag kurs i tørrmuring. Kursobjektet er ei buråsa (= fegate eller geil) som vart bygd på 1880-90-talet og er eit visuelt og kulturhistorisk viktig kulturminne. Buråsa vart brukt av alle grunneigarane i bygda, som kombinert ferdselsåre og krøtterveg. I overgangen mellom innmark og utmark finn vi 2 km lange høge, forseggjorte steingardar med opningar til teigar på oppsida og nedsida. I tillegg står det murar av seks tidlegare gardfjøs, det er mura innhegningar som verner vasskjelder mot beitetråkk, og innegjerda frukthagar og innmarks- og utmarksteigar for alle bruka i bygda.

Gardfjøsar der geitene sto under kjeing er bygd inn i gardane på buråsa. Foto: Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Det er laga skjøtselsplan og detaljert tiltaksplan for buråsa, som har stort behov for vedlikehald. Kurshaldar Haakon Aase har lært kunsten med tørrmuring av eldre tradisjonsberarar i Nordhordland og er ein av få nolevande tradisjonsberarar som held kurs i heile landet. I tiltaksplanen for buråsa skriv han: «*Den glede og kveik menneska opplever ved å sjå anlegg som er istandsette og velstelte, reknar eg som ein del av målet med utvalde kulturlandskap.*» Oppfordringa til kursdeltakarane er å leite etter steinverktøy etter bestefar eller oldefar. Kurset vil gå føre seg i perioden 3.-7. august i år, med eit tilleggskurs i september.

Røtene på dei høge sitkaganene utgjer eit trugsmål for steingardane i buråsa. Hogging av desse er ein del av det prioriterte skjøtselsarbeidet. Foto: Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

GJUVSLANDSLIA, HORDALAND

KRAFTTAK FOR NYTT GJERDE

Etter at traseen var rydda vart virket ført ned til svaberga og transportert ut med båt. Foto: Nils Arne Våge

Skjøtsel av område med beitedyr krev gode gjerde som held dyra der dei skal vere. I Gjuvslandslia har det vore eit sterkt ønske om å opna opp og auka arealet med artsrik slåttemark. Dei gamle gjerda har forfalle. Vinteren/våren 2014 var turen kome til istandsetting av eit 85 m langt gjerde midt inne i området, frå sjøen og rett opp lia til vel 60 m.o.h. I den bratte, utilgjengelege og veglause lia var det difor naudsynt å samla grunneigarane for å få gjort jobben.

Den store jobben med hogging og styving av store askar, oldrar og alm vart gjort på vinteren. Då hogsten var ferdig, hjelpte tyngdekrafta med å få trea ned. Neste steg var å løysa opp stokkerøysa og få stokkane ned til svaberga, for så å fløyta dei heim på sjøen. Ein liten motorisert vinsj hjelpte muskelkraft og tyngdekraft. På dagtid var 3-4 mann i sving, etter arbeidstid kom 3 mann til, samt ein lånt båt. På eit par hektiske ettermiddagar og ein flott vårleg laurdag var alt virket transportert ut. Fleire av grunneigarane

Gjerdet på plass! Her kan ein sjå kor bratt lia er. Foto: Terje Ch Aggvin

hadde fløyta virke frå Gjuvslandslia tidlegare, men aldri så mykje på så kort tid. 20-30 m² virke til ved gjer at fleire kan halda varmen nokre vintrar til.

Utpå våren vart sjølve gjerdet satt opp. Brakapålar var hogne på vinteren og skyssa inn med båt. I små bører vart dei bore opp den bratte lia. To mann hadde ei stri økt med å få gjerdenota opp til toppen og rulla honed igjen. No står gjerdet der rakt og fint og held dyra der dei skal vera. Jobben var utfordrande og arbeidskrevjande - men når mange gode krefter går saman får ein til det meste, og dessutan er det triveleg å få til noko saman!

VANGRØFTDALEN - KJURRUDALEN, HEDMARK

FLOTT FREDNINGSMARKERING

Folksomt, lunt og godt på tunet på Nordvang.
Foto: Karoline Finstad Vold, FM Hedmark

Eieren av anleggene, Leif Olav Nordvang, får fredningsdiplomet og takk for samarbeidet av riksantikvar Jørn Holme. Foto: Tore Lahn, Hedmark FK

Utistu Nordvang gård og Utistuvollen seter ble fredet i 2012. Flere hundre fikk med seg markeringen og et variert program på begge steder 16. juni. Gården er et godt bevart firkanttun fra tida 1850-1880. Den hadde flere setre, og Utistuvollen var brukt som sommerseter fram til 1971. Fredningen viser den funksjonelle sammenhengen mellom gård og seter og utmarksbrukens historiske betydning. Hedmark fylkeskommune har stått for fredningsarbeidet og bistått med istandsetting og tildeling av midler til dette fra Riksantikvaren. Gård og seter fremstår som gode eksempler på bygningsmiljøer fra sin tid. Det var god stemning hele dagen selv om sommeren lot vente på seg...

Utistuvollen seter. Foto: Tore Lahn, Hedmark FK

Fotoutstilling med gamle og nye bilder tatt av setereiere og hyttefolk i Os. Bildene ble refotografert av Oskar Puschman i 2012. De minner oss på hva som skjer når det blir mindre beitedyr og landskapet gror igjen, men viser også at det nytter å gjøre noe. Beitearealer blir ryddet og bygninger satt i stand!
Foto: Karoline Finstad Vold, FM Hedmark

Kulturvernleder Elisabeth Seip, riksantikvar Jørn Holme og musikerne Tone Hulbækmo og Hans Fredrik Jacobsen.
Foto: Tore Lahn, Hedmark FK

KULTURSTIVANDRING I SÅTTÅHAUGEN

Slåttesti og kultursti i slåttemark.
Foto: Karoline Finstad Vold, FM Hedmark

Såttåhaugen grunneierlag arrangerer *Kulturstivandring i slåttemark* i Såttåhaugen søndag 16. august kl 12. Kulturstien går gjennom ulike gamle slåtteenger. Lokalhistoriker Jon Holm Lillegjelten blir med på vandringen.

Åpent arrangement.

Løe på slåtten ved Nørstenget.
Foto: Karoline Finstad Vold, FM Hedmark

ÅPEN SETER OG FJØSKRO

På den fredede setra Utistuvollen blir det åpen seter hver helg i sommer. I perioden 5. juli til 9. august kan du få kjøpt seterkost og kaffe. Kos deg i flotte historiske omgivelser eller delta på aktivitetene på setra. Fint utgangspunkt for turer inn mot Forollhogna nasjonalpark.

Se brosjyre her:

<http://www.fylkesmannen.no/UKL>

I forbindelse med *Sommormoro i Dalsbygda* blir det fredag 17. juli kl 19.00 fjøskro på Engevollen, Nordervollen. Det blir enkel servering, levende musikk og mye moro.

NORDMARKSPASSER, OSLO

BLOMSTERVANDRING OG SLÅTTEKURS

*Fra blomstervandringen på Svartorseter
Foto: Kari Engmark, FM Oslo og Akershus*

En viktig årsak til at de fire markaplassene Blankvannsbråten, Slagteren, Svartorseter og Finnerud er utvalgt kulturlandskap, er den botaniske artsrikdommen som finnes på plassene, og fordi slåttemarkene blir holdt i hevd. På plassene kan du følge slåttemarkas vekst og utvikling.

28. juni kunne turgåere oppleve blomsterengene på sitt vakreste, i en vandring fra plass til plass. Kristina Bjureke, botaniker fra Naturhistorisk Museum på Tøyen, ledet vandringen og delte historier og kunnskap om plantene på plassene. Det blir dessuten slåttekurs når slåttonna nærmer seg.

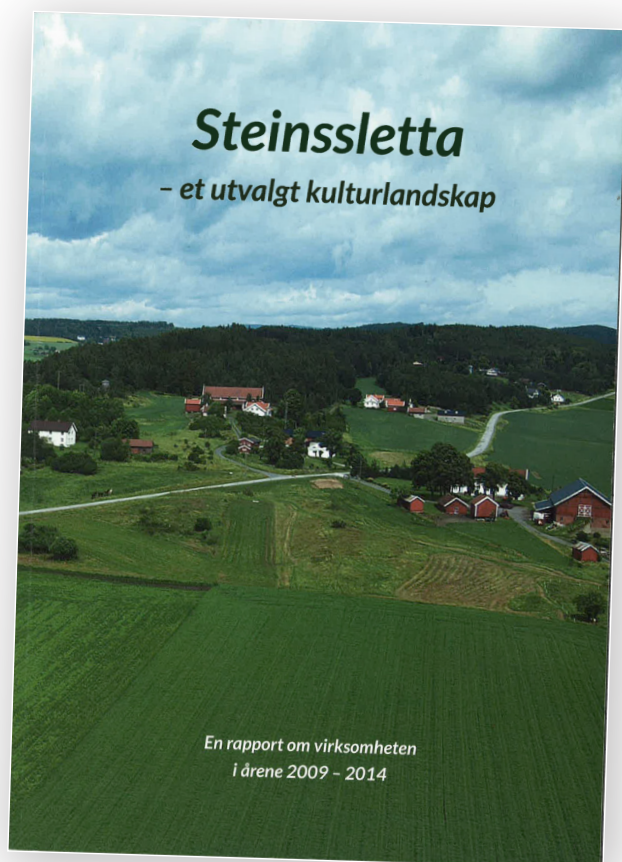
23. august vil fylkesmannen arrangere slåttekurs på Finnerud og Svartorseter for dem som har artsrike slåttenger i Oslo og Akershus.

*Fra blomstervandringen på Slagteren
Foto: Kari Engmark, FM Oslo og Akershus*

STEINSSLETTA, BUSKERUD

RAPPORT

Styret for Steinssletta Kulturlandskap - som har representanter fra de aktuelle fylkesetatene, kommunene og grunneierne - tok initiativ til en jubileumsrapport fra de første seks årene av virksomheten. Gudmund Bakke har laget rapporten, som er blitt en rikt illustrert og innholdsrik beretning om kulturhistorie, natur, landbruksdrift og tiltak siden 2009.

Rapporten finnes på nett her:
<http://www.steinssletta.no/>

JOMFRULAND OG STRÅHOLMEN, TELEMARK

INNSLAG OM STRÅHOLMEN PÅ DAGSREVIEN

21. mai var det en fin filmsnutt om rydde- og beitetiltakene på Stråholmen. Se innslag 15 her:
<http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA19052115/21-05-2015#t=26m47s>

Foto © Torstein Kiil

Ørn over Herlaugshaugen, Skei, 2010
Foto © Erik Stenvik

ERIK STENVIK jobbet tidligere som seniorrådgiver med ansvar for kulturlandskap og miljøtiltak hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, blant annet *Utvalgte kulturlandskap*. Han har også vært distriktsveterinær på Frøya og har lang fartstid som bonde i Namdalseid. Nå er han pensjonist, og kan vie seg til sine mangfoldige interesser - blant annet natur og kultur, historie og tradisjon.

Han skriver om miljø, landbruk, politikk og historie og er en dyktig amatør fotograf. Vi anbefaler hans nettside <http://erikstenvik.com/>.

Blant bildene hans er et eget album fra områder i *Utvalgte kulturlandskap*. Husk at bildene er beskyttet av opphavsrett - hvis noen ønsker å bruke dem kan de ta kontakt på epost: erik.stenvik@ntebb.no

Landbruksdirektoratet
Eanandoalodirektoráhtta

Kontaktperson:

Cecilie Askhaven
cecilie.askhaven@landbruksdirektoratet.no
24131024

Kontaktperson:

Ragnhild Hoel
rh@ra.no
98202763

Kontaktperson:

Lise Hatten
lise.hatten@miljodir.no
93043010